

Sygnatura akt VIII Ga 258/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie:SO Krzysztof Górski

SR del. Anna Górnik (spr.)

Protokolant:stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko K. Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 kwietnia 2013 roku, sygnatura akt V GC 762/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 zł (jednego tysiąca ośmiuset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Krzysztof Górski SSO Piotr Sałamaj SSR del. Anna Górnik

VIII Ga 258/13

UZASADNIENIE

W dniu 11 września 2012 roku powód B. K., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Przerób D. Usługi (...) w S., wniósł pozew przeciwko K. Ł., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Euro (...) K. Ł. w G., żądając zapłaty kwoty 69.820,21 zł wraz ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że strony prowadziły stałą współpracę handlową. Zarówno powód, jak i pozwany dostarczali brykiet do (...) S.A. Zespół Elektrowni (...) w miejscowości N.. Zamawiający wyznaczył limit dostaw, zatem, gdy powód nie mógł już dostarczyć towaru na własną działalność, pośredniczył pozwany. W dniu 1 października 2011 r. powód dostarczył odbiorcy zamówiony brykiet, z uwagi na wielkość zamówienia powód dostarczył towar w czterech transzach. Po realizacji dostawy w dniu 3 października 2011 r. powód wystawił pozwanemu fakturę VAT nr (...) na kwotę 69.820,21 zł z terminem płatności do dnia 17 listopada 2011 r. Pozwany odmówił zapłaty. Pismem z dnia 30 lipca 2012 r. pozwany złożył oświadczenie o potrąceniu wzajemnych należności. W uzasadnieniu wskazał, iż w związku z bezpodstawnym dostarczeniem brykietu do Elektrowni (...) w N. wyczerpany został limit dostaw

pozwanego. W związku z powyższym zamówiony wcześniej brykiet musiał przechowywać na placu, gdzie uległ on zamoknięciu, co obniżyło jego wartość.

W dniu 12 września 2012 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim w V Wydziale Gospodarczym wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt V GC 762/12).

Sprzeciwem od nakazu zapłaty pozwany K. Ł. zaskarżył nakaz zapłaty w całości, wnosząc o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w uzasadnieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty przyznał, iż strony współpracowały ze sobą w zakresie dostaw brykietu do elektrowni w N.. Strony telefonicznie uzgadniały zasady współpracy, cenę oraz ilość brykietu, którą powód miał dostarczyć do elektrowni w ramach limitu dostaw pozwanego, jednak powód miał dostarczać brykiet jedynie po uzgodnieniu ilości i terminu dostawy z pozwanym. K. Ł. miał zawartą umowę z elektrownią z określonym limitem dostaw. B. K. wbrew ustalonym zasadom, bez uzgodnienia z pozwanym, w dniu 1 października 2011 r. dokonał dostawy brykietu do elektrowni. W wyniku działania pozwanego powód poniósł szkodę, albowiem nie mógł dostarczyć własnego brykietu, który uległ zniszczeniu. Szkodę z tego tytułu pozwany wycenił na 60.449,60 zł i dokonał jej potrącenia z roszczeniem powoda. Po potrąceniu do zapłaty na rzecz powoda pozostała kwota 9.370,61 zł. Pozwany chciał dobrowolnie zapłacić tę kwotę, jednakże powód podał błędny numer rachunku bankowego i pozwany nie mógł dokonać płatności. Pozwany wezwał powoda do wskazania prawidłowego numeru rachunku bankowego, wezwanie to pozostało bez odpowiedzi.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział V Gospodarczy, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 69.820,21 zł złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 maja 2012 roku oddalając powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7109 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok Sąd Rejonowy wydał po ustaleniu, iż w dniu 22 sierpnia 2011 r. (...) spółka akcyjna z siedzibą w B. zawarła z K. Ł., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w G., umowę na dostawy biomasy. Przedmiotem umowy była sprzedaż i dostarczenie biomasy w postaci brykietu drzewnego, w ilości 5.000 Mg według harmonogramu. Limit ustalono na 1.000 Mg miesięcznie od sierpnia do grudnia 2011 r. Przedmiot zamówienia dostarczany przez K. Ł. musiał odpowiadać wymaganiom określonym w ofercie. Jako miejsce realizacji dostaw wskazano (...) S.A. — Oddział Zespół Elektrowni (...) w N..

W dniu 29 sierpnia 2011 r. K. Ł. zwrócił się do odbiorcy biomasy elektrowni (...) w N. o zwiększenie ilości dostarczanej biomasy do limitu 1.500-2.000 ton miesięcznie. Następnie w dniach 1-3 września 2011 r. dostawy biomasy zostały wstrzymane.

Z uwagi na znaczne przekroczenie zamówienia w sierpniu 2011 r. elektrownia (...) poinformowała K. Ł., że w miesiącu wrześniu 2011 r. dostawy nie mogą być większe niż 1.000 Mg.

Sąd ustalił nadto, że B. K., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) Usługi (...) w miejscowości S., w ramach współpracy handlowej z K. Ł. dostarczał biomasę (brykiet z trocin) do (...) S.A. Oddział Zespół Elektrowni (...) w N.. Wszystkich ustaleń dotyczących terminów i ilości dostaw strony dokonywały z reguły telefonicznie. Po dostarczeniu towaru do elektrowni (...) był zobowiązany do wystawienia faktury, a następnie jej dostarczenia K. Ł. wraz z dokumentacją wz.

Sąd Rejonowy wskazał dalej, iż w dniu 7 września 2011 r. B. K. dostarczył 62,50 ton brykietu z trocin, za co wystawił K. Ł. fakturę VAT numer (...) na kwotę 29.212,50 zł. Faktura ta została zapłacona w dniu 17 października 2011 r. W okresie od 19 września do 21 września 2011 r. B. K. dostarczył do elektrowni (...) biomasę o łącznej wadze 178,18 ton. Za dostarczony towar wystawił K. Ł. fakturę VAT numer (...) na kwotę 83.281,33 zł. Faktura ta również została uregulowana.

Następnie w dniu 21 września 2011 r. odbiorca biomasy informował K. Ł., że do całkowitej realizacji zamówienia pozostało do dostarczenia 60 Mg. W dniu 27 września 2011r. informował, że rozpoczęcie dostaw na październik będzie możliwe od 29 września (2-3 dostawy dziennie).

Nadto ustalono, że w dniu 1 października 2011 r. B. K. dostarczył do elektrowni (...) brykiet z trocin o wadze 149,38 ton za co wystawił K. Ł. fakturę VAT nr (...) na kwotę 69.820,21 zł. Faktura nie została opłacona, przy czym nie została ona również doręczona.

Za dostarczony w dniu 1 października 2011 r. brykiet odbiorca (...) S.A. w B. uiszcza kwotę wynikającą z wystawionej przez Euro - (...) K. Ł. faktury VAT nr (...) z dnia 6 października 2011 r. Płatność została wykonana w dniu 25 października 2012 r. na wskazany w fakturze rachunek bankowy Euro - (...) K. Ł..

Sąd I instancji przyjął także, iż w okresie od 3 października 2011 r. do 7 października 2011 r. B. K. dostarczył do elektrowni (...) brykiet z trocin o łącznej wadze 331,12 ton. Za dostarczony brykiet wystawił fakturę VAT numer (...) skorygowaną następnie fakturą korygującą numer (...). Należność z faktury VAT nr (...) została przez K. Ł. uiszczona.

Z uwagi na duży zapas zgromadzonej biomasy elektrownia (...) zwróciła się do K. Ł. o ograniczenie dostaw brykietu w dniach od 10 października do 14 października 2011 r. W tych dniach odbierana była tylko jedna dostawa dziennie. Wobec przekroczenia przez K. Ł. wielkości dostaw w okresie od dnia 18 października 2011 r. do dnia 25 października 2011 r. elektrownia (...) w N. nie przyjmowała dostaw biomasy od K. Ł..

Pismem z dnia 9 maja 2012 r. B. K. wezwał K. Ł. do zapłaty należności wynikających z faktury VAT nr (...) to jest kwoty 69.820,21 zł wraz z odsetkami w kwocie 5.097,83 zł. W tym też dniu powód wysłał duplikat faktury VAT nr (...). Adresat odmówił zapłaty wskazując, iż dostawa z dnia 1 października 2011 r. wykonana została bez uzgodnienia.

W dniu 18 czerwca 2012 r. B. K. przesłał K. Ł. ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 69.820,21 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 17 listopada 2011 do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 30 lipca 2012 r. K. Ł. złożył B. K. oświadczenie o potrąceniu należności wynikających z faktury VAT nr (...) w kwocie 69.820,21 zł z kwotą 60.449,60 zł za szkodę spowodowaną dostarczeniem przez niego w dniu 1 października 2011 r. bez zamówienia i zgody biomasy do elektrowni w N.. Pismo to doręczono w dniu 2 sierpnia 2012 r. Następnie pismem z dnia 9 sierpnia 2012 r. K. Ł. informował B. K. o niemożliwości dokonania przelewu zgodnie z oświadczeniem z dnia 30 lipca 2012r r. ze względu to, że w wezwaniu z dnia 18 czerwca 2012 r. podano błędny numer rachunku bankowego.

Na podstawie powyższych rozważań Sąd I Instancji uznał powództwo za zasadne w zakresie żądania zapłaty roszczenia głównego oraz częściowo zasadne w zakresie odsetek ustawowych od dochodzonej kwoty.

Sąd wskazał, iż strony w ramach współpracy zawierały każdorazowo umowę, które przedmiotem było dostarczanie do (...) Oddział Zespół Elektrowni (...) towaru (brykiety z trocin) w ten sposób, iż B. K. dostarczał swój towar wykorzystując limity dostaw przysługujące K. Ł.. Sposób rozliczenia wyglądał w ten sposób, iż po dostarczeniu towaru B. K. wystawiał fakturę, które następnie doręczał pozwanemu wraz dowodami dostaw (dokumenty WZ). Z kolei pozwany po otrzymaniu zapłaty od odbiorcy towaru zobowiązany był do zapłaty kwoty B. K., przy czym obowiązek ten aktualizował się dopiero po otrzymaniu przez niego faktury wraz z kwitami dostaw celem ich zweryfikowania.

Sąd I instancji wskazał, że strony w granicach swobody (art. 353¹ k.c.) mogą ułożyć łączące je więzi obligacyjne według swobodnego uznania. Tak jak mocą zgodnych oświadczeń woli mogą uzależnić powstanie skutku zobowiązującego od określonych zdarzeń, wyłączając tym samym powstanie skutku rozporządzającego takiej umowy z chwilą jej zawarcia. W takim przypadku do chwili ich ziszczenia się zdarzeń określonych w umowie wierzytelność pozostaje w majątku zobowiązanego.

Pomiędzy stronami bezsporny był fakt współpracy, co do zasady nie było również sporu do tego jak wyglądało rozliczenia się stron. Nie było również kontrowersji w zakresie tego, że pozwany otrzymał od (...) S.A. Oddział Zespół Elektrowni (...) zapłatę za dostawę z dnia 1 października 2011 r.

Sąd I Instancji ustalił, że istniał spór w zakresie tego, czy strony zawarły umów na dostawę przez B. K. towaru do elektrowni w dniu 1 października 2011 r. Nie było również zgody w sferze twierdzeń strony pozwanej dotyczącej poniesionej przez nią szkody, a w konsekwencji zasadności podniesionego zarzutu potrącenia. Zagadnieniem, w którym strony również nie były zgodne, była kwestia doręczenia pozwanemu faktury VAT nr (...). Nie było również całkowitej zgody w zakresie tego, jak wyglądały zasady dostaw towaru do elektrowni.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dowodów przedstawionych przez obie strony. Prawdziwość dokumentów nie była w toku postępowania kwestionowana, a i Sąd nie dopatrywał się okoliczności wyłączających ich wartość dowodową. Dowody ze źródeł osobowych ograniczone zostały do przeprowadzeniu dowodu z zeznań czterech świadków oraz przesłuchania stron. Dowód z zeznań świadków zasadniczo nie przyczynił się znacząco, w ocenie Sądu Rejonowego, do ustalenia okoliczności relewantnych dla niniejszej sprawy.

Sąd analizując materiał dowodowy wskazał, że świadek K. S. potwierdził fakt współpracy pomiędzy stronami, przy czym nie był on w stanie wskazać dokładnych zasad tej relacji. Dodatkowo wskazał on, że pozwany na pewno powinien znać numer rachunku bankowego powoda, albowiem taki numer widniał na każdej fakturze. Również świadek T. K. nie potrafił przedstawić zasad współpracy pomiędzy stronami. Świadek zatrudniony przez powoda na stanowisku kierowcy potrafił jedynie częściowo odtworzyć sposób dostarczania towaru do elektrowni. Okoliczność ta co do zasady nie była sporna. Także kolejny świadek S. K., również będący kierowcą pracującym na rzecz powoda, nie był w stanie przedstawić bliżej zasad współpracy pomiędzy stronami. Świadek nie potrafił także dokładnie opisać jak wyglądały zasady dostawy towaru do elektrowni.

Analizując zasadność zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwanego Sąd I instancji przywołał treść art. 498 § 1 k.c. Z przywołanego przepisu wynika, że gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym przeznaczonym do tego organem państwowym.

Sąd I Instancji przyjął, iż wykazanie przesłanek warunkujących dokonanie potrącenia (art. 498 § 1 k.c.) obciąża stronę, która zgłasza zarzut potrącenia (art. 6 k.c.). Pozwany przedstawił na okoliczność zasadności poniesionej szkody, a w konsekwencji zarzutu potrącenia, dowody w postaci pisma z dnia 30 lipca 2012 r. zawierającego oświadczenie o potrąceniu, fakturę VAT FS (...) oraz dowody ze źródeł osobowych w postaci zeznań świadka D. R. oraz wyjaśnień pozwanego K. Ł..

Zdaniem Sądu Rejonowego zawnioskowane przez stronę pozwaną dowody na okoliczność zasadności zarzutu potrącenia okazały się niewystarczające do uwzględnienia tegoż zarzutu. Sąd uznał, iż zeznania świadka D. R. jak również wyjaśnienia pozwanego K. Ł. w zakresie w jakim podnosili, że transakcja udokumentowana fakturą VAT FS (...) dotyczy towaru składowanego przez pozwanego na skutek dokonanej samowolnego dostarczenia towaru przez powoda do elektrowni w dniu 1 października 2011 r., okazały się niewiarygodne. Wniosek ten wynika z faktów, które w niniejszej sprawie były niesporne, a zatem dotyczących tego, jak wyglądał sposób współpracy pomiędzy stronami. Obie strony podnosiły, że współpraca miała charakter dynamiczny. Strony kontaktowały się telefonicznie i po uzyskaniu zgody pozwanego B. K. zawoził brykiet do elektrowni. Nie było kwestionowane to, iż w okresie od 3 października 2011 r. do 7 października 2011 r. B. K. dostarczył do elektrowni (...) brykiet z trocin o łącznej wadze 331,12 ton, wykorzystując w ten sposób limity pozwanego. Sąd uznał więc, że gdyby rzeczywiście w dniu 1 października 2011 r. pozwany nie mógł dostarczyć swojego brykietu, to mógł to zrobić w kolejnych dniach, nie wyrażając zgody na kolejny dostawy powoda. W tym kontekście Sąd zauważył, iż transakcja sprzedaży brykietu zamkniętego zawarta pomiędzy pozwanym a D. R., zgodnie z treścią faktury VAT FS (...), miała miejsce dopiero 13 stycznia 2013 r., a zatem przeszło ponad trzy miesiące od spornej dostawy.

Sąd przyjął jako nieweryfikowalne i nie poddające się jakiegokolwiek kontroli jest gołosłowne stwierdzenie pozwanego, że za sprzedany brykiet otrzymałby kwotę 78.823,34 zł. Okoliczność ta winna być bowiem wykazana przez stronę pozwaną, albowiem warunkowała ona wysokości ewentualnej poniesionej szkody.

Niezależnie jednak od wskazanej oceny dowodów zawnioskowanych na okoliczność zasadności zarzut potrącenia, nawet przy przyjęciu, że do tej szkody rzeczywiście doszło, Sąd Rejonowy uznał, że zachowanie pozwanego należy oceniać przez pryzmat art. 355 k.c. Przepis ten statuuje wzorzec prawidłowego zachowania dłużnika, który zgodnie z art. 355 § 2 k.c. wobec przedsiębiorcy oznacza powinność należytej staranności w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności. Pozwany zawodowo trudniący się działalnością związaną z obrotem biomasy winien niezwłocznie lub też odpowiednio szybko zareagować na fakt niemożności dostarczenia własnego brykietu, a nie wstrzymywać się z jego zbyciem do momentu aż stanie się nieużyteczny. Taka ocena charakteru postępowania pozwanego doprowadziła Sąd do wniosku, iż w świetle art 362 k.c. to właśnie na skutek jego nienależytego postępowania w całości przyczynił się on do powstania po jego stronie szkody.

Za wiarygodne Sąd uznał wyjaśnienia B. K., które korespondowały ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Stanowisko powoda korelowało z ustalonym przebiegiem zdarzeń, jakie miały miejsce. O tym, że strony łączyła umowa na dostawę w dniu 1 października 2011 r. świadczy przede wszystkim fakt, iż po tym dniu za każdym razem zawierały kolejne porozumienia na dostawę biomasy przy wykorzystaniu limitów przysługujących pozwanemu. W innym przypadku, przy wstrzymaniu dostaw pozwanego, przyjmując zasady doświadczenia życiowego K. Ł. nie zawierałyby umów, które doprowadziły w istocie do jego pokrzywdzenia. Przy ocenie dowodów Sąd uwzględnił kontekst sytuacyjny oraz reguły logiki, które są pomocne przy dokonywaniu ustaleń faktycznych. Dyrektywy te pozwoliły uznać wyjaśnienia powoda za wiarygodne.

W zakresie żądania odsetek Sąd Rejonowy wskazał, że strona powodowa domagała się zasądzenia odsetek liczonych od roszczenia głównego od dnia 8 listopada 2011 r. Z twierdzeń powoda wynikało bowiem, iż faktura VAT nr (...) została nadana w dniu 19 października 2011 r., przyjmując 3 dni na obieg korespondencji powód przyjął, iż pozwany otrzymał fakturę w dniu 24 października 2011 r. Z uwagi na termin 14 dni na zapłatę określoną w fakturze termin płatności minął w dniu 7 listopada 2011 r.

Po zobowiązaniu strony powodowej do przedłożenia dowodu doręczenia faktury ostatecznie strona powodowa stwierdziła, iż takiego dowodu nie posiada, jednakże strona wskazała, że w dniu 9 maja 2012 r. została nadany duplikat faktury. Okoliczność ta została potwierdzona przez stronę pozwaną, która potwierdziła, że duplikat faktury został doręczony w maju lub czerwcu 2012 r. Jak zostało ustalone sposób współpracy pomiędzy stronami opierał się na zasadzie, w myśl której po dostarczeniu do elektrowni brykietu powód był zobowiązany do dostarczenia faktury wraz z dokumentami wz. Powyższa procedura umożliwiała zweryfikowanie przez K. Ł. dokumentów przedstawionych przez dostawcę. Skoro zatem strona powodowa nie wykazała, iż faktura (...) nr (...) została doręczona pozwanemu w październiku 2011 r., a dopiero duplikat tejże faktury zostały nadany w maju 2012 r. brak było podstaw do uznania zdaniem Sądu, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem roszczenia już od 8 listopada 2011 r. Takiego stanowiska nie zmienia fakt, iż pozwany wynagrodzenie za dostarczony w dniu 1 października 2011 r. otrzymał od (...) spółki akcyjnej w B. w dniu 25 października 2011 r. Ustalone przez strony zasady współpracy uprawniały pozwanego do oczekiwania na otrzymanie faktury wystawionej przez B. K.. W tym też zakresie nieuprawnionym byłoby przerzucanie negatywnych konsekwencji na pozwanego w sytuacji kiedy to B. K. nie dochował należytej staranności i nie dostarczył faktury we właściwym czasie.

Sąd przyjął, iż pozwany pozostał w opóźnieniu w spełnieniu roszczenia powoda poczynawszy od dnia 27 maja 2012 r. Pozwany bowiem od chwili otrzymania duplikatu faktury (...) nr (...) pozostał w opóźnieniu w spełnieniu roszczenia. Data ta została ustalona w ten sposób, że skoro w dniu 9 maja 2012 r. faktura została nadana w placówce pocztowej, to przy przyjęciu, iż obieg korespondencji zajął 3 dni, to w dniu 12 maja 2012 r. pozwany otrzymał duplikat faktury. Z uwagi na przyjęcie 14 dni na spełnienie roszczenia uznać należy, iż ostatni dzień na spełnienia roszczenia minął w dniu 26 maja 2012 r. A zatem odsetki od roszczenia głównego winny być naliczane od dnia 27 maja 2012 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił powództwo w zakresie odsetek liczonych od dnia 8 listopada 2011 r.

Sąd I Instancji odniósł się także do twierdzeń pozwanego dotyczących niemożności spełnienia roszczenia (mowa tu o częściowym niekwestionowanym roszczeniu powoda) z uwagi na podanie mylnego numeru rachunku bankowego. Okoliczność ta w ocenie Sądu Rejonowego, przy zachowaniu niewielkiej chociażby staranności, nie mogło skutkować uznaniem, iż pozwanemu uniemożliwiono spełnienia roszczenia, a tym samym że nie pozostawał w opóźnieniu. Taka konstatacja wynika przede wszystkim z faktu, iż strony współpracowały ze sobą. Nie było zatem przeszkód, aby pozwany mógł wykorzystać, czy też zweryfikować numery rachunku bankowego z pozostałymi fakturami, które regulował wobec powoda.

Sąd Rejonowy wskazał, iż strony łączyła umowa na dostawę biomasy w dniu 1 października 2011 r. do elektrowni, która została zawarta w ramach współpracy stron.

Niezależnie jednak od powyższego Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie również na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c.) przy przyjęciu, iż strony nie były związane umową.

Zdaniem Sądu nie wyszedł on ponad żądanie wskazane w pozwie, albo rozstrzygnięcie zostało oparte na podstawie faktycznej przedstawionej przez powoda, ale przez sąd zweryfikowanej w postępowaniu dowodowym. Kwalifikacja prawna stanu faktycznego należy do sądu, który nie jest związany wskazaną przez powoda podstawą prawną roszczenia, a jest obowiązany rozpatrzeć sprawę wszechstronnie i wziąć pod rozwagę wszystkie przepisy prawne, które powinny być zastosowane w rozważanym przypadku. Żądanie zapłaty wynagrodzenia za wykonaną usługę i żądanie zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia stanowią w okolicznościach niniejszej sprawy ten sam przedmiot żądania w rozumieniu art. 321 k.p.c.

W dalszej części rozważań Sąd Rejonowy omówił przesłanki roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia. W przekonaniu Sądu I instancji postępowanie powoda świadczy, iż był on w przekonaniu, że dostawa z dnia 1 października 2011 r. dokonywana jest w ramach łączącej strony umowy. Gdyby bowiem było tak, jak twierdzi pozwany, a zatem, że postępowanie B. K. było skierowane na wyłudzenie limitów przysługujących pozwanemu, to niewątpliwie musiałby się liczyć z niezwłocznym zakończeniem współpracy. Co w kontekście rozmiaru dalszych dostaw po 1 października 2011 r. prowadzi do wniosku, że na takim postępowaniu poniósłby realną szkodę. Takie postępowanie nie byłoby dla niego korzystne oraz byłoby niewątpliwie bardzo krótkowzroczne.

Ustalając wysokość wzbogacenia Sąd I Instancji oparł się na wysokości wystawionej przez powoda faktury VAT nr (...) przy jednoczesnym założeniu, że w dniu 25 października 2011 r. pozwany otrzymał wynagrodzenie za dostawę z dnia 1 października 2011 r.

Sąd doszedł do przekonania, że obowiązek zwrotu kwoty 69.820,21 zł istniał również na chwilę wyrokowania. Zgodnie z art. 409 k.c., do wygaśnięcia obowiązku wydania korzyści lub zwrotu jej wartości dochodzi tylko wtedy, gdy ten, kto uzyskał korzyść bez podstawy prawnej, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Oznacza to, że wzbogacony nie odpowiada jedynie za tzw. zużycie nieproduktywne. Nie dotyczy to natomiast sytuacji, w których korzyść została zużyta lub utracona w taki sposób, że ten, kto ją uzyskał jest nadal wzbogacony.

Zgodnie z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd rozstrzygnął o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Stosownie do treści art. 100 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W niniejszej sprawie strona powodowa wygrała powództwo w całości w zakresie roszczenia głównego, zaś przegrała jedynie częściowo w zakresie odsetek. Brak zatem było podstaw do stosunkowego rozdzielania kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany zaskarżając wyrok w części tj. w zakresie punktu 1 ponad kwotę 9.370,61 zł i w zakresie punktu 3 i wyrokowi powyższemu zarzucił:

1) naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 §1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie ustaleń faktycznych niezgodnych ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegających na błędnym ustaleniu, iż:

- powód w dniu 1 października 2011 r. dokonał dostawy brykietu z trocin w ramach łączącej strony umowy,

- pozwany nie poniósł szkody w kwocie 60.449,60 zł,

- pozwany w całości przyczynił się do powstania szkody,

- pozwanemu nie przysługuje wierzytelność w kwocie 60.449,60 zł, która mogła stanowić przedmiot zarzutu potrącenia,

- pozwany nie podniósł skutecznego zarzutu potrącenia, w wyniku którego doszło do umorzenia wierzytelności powoda do kwoty 9.370,61 zł.

- pozwany mógł dostarczyć swój brykiet w kolejnych dniach, nie wyrażając zgody na kolejne dostawy powoda,

- pozwany swoim zachowaniem naruszył zasady należytej staranności wymaganej od przedsiębiorcy,

- pozwany uzyskał bezpodstawne wzbogacenie kosztem powoda.

2) naruszenie prawa procesowego tj. art. 321 §1 kpc poprzez orzeczenie ponad żądanie i przyjęcie, że pozew jest uzasadniony na gruncie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu zamiast roszczenia o zapłatę za wykonaną usługę.

3) naruszenie prawa materialnego, tj. :

- art. 498 §1 kc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że pozwanemu nie przysługuje nadająca się do potrącenia wierzytelność,

- art. 415 kc, art. 5 kc, art. 411 pkt. 1 kc poprzez ich niezastosowanie,

- art. 355 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż zachowanie pozwanego stanowi naruszenie należytej staranności,

- art. 362 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż pozwany w całości przyczynił się do powstania szkody.

- art. 405 kc w zw. z art. 410 §2 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż pozwany jest bezpodstawnie wzbogacony kosztem powoda.

W związku z podniesionymi zarzutami wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części tj. co do kwoty 60.449,60 zł oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych za postępowanie przed sądem 1 i II instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, iż Sąd I instancji dopuścił się naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 §1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie ustaleń faktycznych niezgodnych ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Zdaniem pozwanego powód samowolnie - wbrew ustalonym zasadom, bez uzgodnienia z pozwanym w dniu 1 października 2011 r. dokonał dostawy brykietu do elektrowni. W ocenie pozwanego powód w żaden sposób nie udowodnił, iż dostawa z dnia 1 października 2011 r. została dokonana za zgodą pozwanego.

Ponadto wskazał, że wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego - w wyniku działania powoda, pozwany poniósł szkodę, albowiem nie mógł dostarczyć własnego brykietu, który ostatecznie uległ zniszczeniu. W ocenie pozwanego w sposób wiarygodny wykazana została wysokość poniesionej szkody (m.in. za pomocą faktury VAT FS (...)).

Ponadto, zdaniem pozwanego, podniesiony zarzut potrącenia (art. 498 kc) był skuteczny (potwierdza to m.in. oświadczenie o potrąceniu z dnia 30 lipca 2012 r.), albowiem przed wszczęciem przedmiotowego procesu pozwany dokonał potrącenia doznanej szkody z roszczeniem powoda w wyniku czego doszło do umorzenia należności wyższej o kwotę 60.449,60 zł i do zapłaty na rzecz powoda pozostała kwota 9.370,61 zł (69.820,21 zł - 60.449,60zł).

W ocenie pozwanego działanie powoda, jako działanie samowolne wypełnia znamiona deliktu z art. 415 kc, albowiem gdyby powód nie dokonał spornej dostawy, to pozwany mógłby sprzedać własny brykiet, który nie uległby wówczas zniszczeniu. Dodał, iż pomiędzy zachowaniem powoda, a szkodą poniesioną przez pozwanego zachodzi adekwatny związek przyczynowy. W ocenie pozwanego samowolne działanie powoda, wbrew dokonany ustaleniom, wyrządzające pozwanemu szkodę nie może korzystać z ochrony prawnej (art. 5 kc).

Zdaniem pozwanego Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 321 kpc poprzez ustalenie, iż roszczenie powoda znajduje uzasadnienie na gruncie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, roszczenie procesowe oparte jest na żądaniu zapłaty wynagrodzenia za wykonaną usługę, a nie na konstrukcji bezpodstawnego wzbogacenia. Stąd też rozważania sądu dotyczące zasadności powództwa na gruncie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu stanowią naruszenie art. 321 kpc (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 października 2001 r. I ACa 383/01, OSA 2002 nr 8. poz. 49, Wokanda 2002 nr 11, str. 42). Przy czym, w ocenie pozwanego, powód nie może domagać się zwrotu świadczenia (lub jego równowartości), albowiem dokonując dostawy z dnia 1 października 2011 r. miał pełną świadomość, iż działa samowolnie (art. 411 pkt. 1 kc).

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za postępowanie przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uznać należy za słuszne w całej rozciągłości. Wyrok zapadł z poszanowaniem wszystkich gwarancji procesowych obu stron, po przeprowadzeniu wnikliwego i wszechstronnego postępowania, gdzie obie strony procesu zagwarantowaną miały swobodę działania w granicach dopuszczalnych aktualnie obowiązującą procedurą prawa cywilnego.

Zdaniem powoda Sąd I instancji prawidłowo ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i dokonał poprawnych ustaleń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna.

W ocenie Sądu Odwoławczego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał dowodowy poddał wszechstronnej ocenie stosownie do treści art. 233§1 k.p.c. Sąd, na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego poczynił także prawidłowe rozważania prawne, z zastrzeżeniami, o których będzie mowa poniżej. Zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne (ze wskazanymi zastrzeżeniami) Sąd II instancji podziela i przyjmuje za własne, bez potrzeby ich ponownego przytaczania.

Niezasadnym okazał się zarzut przekroczenia przez Sąd granicy swobodnej oceny dowodów i w związku z tym błędnych ustaleń faktycznych.

Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie trafnie przyjmuje się iż, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd

wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena taka nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów wymaganej normą art. 233§1 k.p.c. Ocena taka musi się ostać nawet, gdyby z materiału tego w równym stopniu dały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku braku logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie przeprowadzono wbrew zasadom doświadczenia życiowego, ocena dowodów przeprowadzona przez sąd może być skutecznie podważona (wyrok SN z 27.09.2001, II CKN 817/00, LEX nr 56906). Apelujący wskazał jedynie na swoje przekonanie, iż stan faktyczny w istocie był odmienny niż ustalony przez Sąd, nie wskazał przy tym przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. Nie podał więc, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając ich wiarygodność i moc dowodową (por. orzec. SN z 23.01.2001r. IV CKN970/00 LEX 52753, z 10.01.2002, II CKN 572/99, LEX 53136).

Odnosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, iż powód ograniczył się do polemiki z twierdzeniami Sądu Rejonowego i przedstawił własną ocenę wiarygodności dowodów. Apelujący zdaje się przy tym nie zauważać, iż Sąd w istocie poczynił ustalenia na podstawie zeznań świadków, wyjaśnień stron również w kontekście ich twierdzeń zawartych w pismach procesowych. Sąd Rejonowy poddał szczegółowej analizie powyższe zeznania w kontekście dowodów z dokumentów, zasad doświadczenia życiowego, ale także w świetle rozkładu ciężaru dowodu. Odnosił się także do profesjonalizmu stron stosunku prawnego oraz chronologii zdarzeń, które miały miejsce po spornej dostawie. Argumentacja Sądu Rejonowego była przekonująca zarówno w zakresie ustalenia istnienia stosunku zobowiązaniowego pomiędzy stronami, jak i niewykazania przez pozwanego zasadności zarzutu potrącenia.

Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy strony łączyła umowa o współpracy, a poszczególne dostawy realizowane były w oparciu o dynamiczne porozumienia w tej kwestii. Przedstawiając do potrącenia wzajemną wiarygodność strona pozwana w istocie nie kwestionowała roszczenia powoda albowiem dla potrącenia zasadnicze jest istnienie wiarygodności drugiej strony, z którą można własną wiarygodność potrącić. W tej sytuacji, w przedmiotowym procesie, istotnym było ustalenie, czy istnieje wiarygodność pozwanego. Prawidłowo wskazał Sąd Rejonowy, iż pozwany nie wykazał, by zachowanie powoda podczas dostawy było działaniem samowolnym, a tym bardziej, by z tego tytułu pozwany poniósł szkodę i w jakiej wysokości. W szczególności trafny jest zdanie Sądu Odwoławczego argument, iż niezrozumiałe jest przetrzymywanie brykietu na placu przez kilka miesięcy podczas, gdy cały czas realizowane były kolejne dostawy. Działanie takie jest nieracjonalne i wskazuje jednoznacznie, iż brykiet sprzedany następnie D. R. nie jest tym, którego rzekomo pozwany nie dostarczył z winy powoda.

Jednocześnie, mając na uwadze prawidłowe ustalenie Sądu Rejonowego, iż strony łączyła umowa, w realizacji której powód wykonał dostawę i wystawił fakturę, niecelowe i zbędne okazały się rozważania Sądu opierające rozstrzygnięcia także o treść art. 405 k.c.

Powód w pozwie, a następnie konsekwentnie w toku procesu, opierał swoje roszczenie o łączącą strony umowę.

Roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia dochodzić można jedynie wówczas, gdy korzyść uzyskana została bez jakiejkolwiek podstawy prawnej, a więc jedynie wówczas gdy u jej podstaw nie leży ani czynność prawna, ani przepis ustawy, ani orzeczenie sądu czy decyzja administracyjna (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.11.1998 r., III CKN 18/98). W niniejszej sprawie powód świadczył usługi na podstawie umowy zawartej z pozwanym, po jej każdorazowym konkretyzowaniu. Natomiast pozwany uzyskiwał wynagrodzenie od (...) SA w ramach łączącej go ze Spółką umowy. Tym samym pozwany uzyskiwał wynagrodzenie za dostawy realizowane za pośrednictwem powoda w ramach łączących strony stosunków prawnych, a nie bez podstawy prawnej. Powód nie może więc dochodzić zwrotu należności za dostarczony brykiet na zasadach ogólnych bezpodstawnego wzbogacenia z art. 405-409 k.c. Rozważania zasadności roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia wykraczają także ponad zakreśloną przez powoda podstawę faktyczną żądania.

Pomimo jednak powyższej, zbędnej argumentacji, zawartej w uzasadnieniu Sądu Rejonowego, polemika zawarta w uzasadnieniu apelacji nie podważa prawidłowości dokonanych ustaleń i rozważań Sądu wyrokującego w sprawie co do istnienia roszczenia w zakresie łączącej strony umowy oraz niewykazania istnienia wiarygodności nadającej się do potrącenia przez pozwanego.

Biorąc pod uwagę całokształt przytoczonych okoliczności i powyższą argumentację, Sąd Okręgowy uznał zarzuty apelacji za niezasadne, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108§1 k.p.c. Wynagrodzenie pełnomocnika ustalono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348)– na kwotę 1800 złotych.

SSO Krzysztof Górski SSO Piotr Sałamaj SSR del. Anna Górnik